

keresgélni, hiszen a pontos hely ismerete nélkül is könnyen megtalálható volt a Bootes tetején az „oda nem illő” kis fényfolt, amelyből már pusztán szemmel is fél-egy fokos csóva indult ki... Az égitest a 15x70-es binokulárban igazi szörnyeteggé változott – habár ez csak az elmúlt évek üstökösinségének fényében igaz, hiszen láttunk már jóval káprázatosabb csóvas égi vándorokat is. No, azért a Lovejoy, kerek kómájából kiinduló 4,5 fok hosszú csóvjával azért nem okozott csalódást. Ekkortájt volt a legfényesebb, szabad szemes becslésem alapján 4,2 magnitúdós.

A Hegyháti Observatórium 50 cm-es féműszere, a Ritchey-Crétien-távcső

Másnap újabb élmények vártak ránk. Dél előtt a Hegyhátsági Csillagvizsgáló Alapítvány observatóriumába voltunk hivatalosak, ahol Horváth Tibor elnökségi tagunk már várt bennünket egy kis reggeli teával, kávéval és aprósüteménnyel. Alaposan körbejártuk, megsejleltük a vasiak új csillagászati szentélyét, ahol évente több ezer gyere-

ket fogadnak, hogy megmutassák nekik az égbolt csodáit. Emellett komoly észlelések, mérések is folynak, elsősorban üstökösök kerülnek távcső- és kameravégre. Háttal egy kisebb, letolható épületben – ahol korábban a féműszer volt – most egy 15 cm-es Zeiss refraktor ül a mechanikán, ezzel szokták a bolygókat bemutatni az érdeklődőknek. Itt, a nagyon kellemes késő őszi napsütésben beszélgettünk még egy keveset, majd útnak indultunk következő célpontunk, Bakonybél felé.

A Pannon Csillagdában elnökségi tagunk, Boros-Oláh Mónika volt a kalauzunk, aki a nyitás óta az intézmény lelke, a látlatvezetések és bemutatások egyik központi figurája. A házigazda szeretettel vezetett bennünket körbe a kiállításon, majd beülhettünk két planetáriumi vetítésre is. Ezután felvitt bennünket a kupolába a 40 cm-es Meade műszerhez is. Sajnos észlelni nem tudtunk, mert tovább kellett mennünk Balatonfűzfőre, ahol a nemrég újépült bemutató csillagvizsgáló található. Már jócskán benne voltunk az estében, amikor begördültünk a fűzfői parkban található épület elé. Kocsis Antal, Hold-szakcsoportvezetőnk fogadott bennünket, és vezetett körbe az impozáns és szép csillagdában. A Balaton Csillagvizsgáló az 1967-ben felavatott Nitrokémia Csillagvizsgáló felújított, átépített épületében működik, féműszere egy 30 cm-es Meade ACF katadioptrikus távcső, amely mellett egy 10 cm-es apokromát vezetőtávcső van felszerelve.

Az intézmény súlyát jól mutatja, hogy a 2013-as évben itt rendezte az MCSE a Vátozócsillag-észlelők találkozóját.

Későre jár már, lassan ideje indulni. Elbúcsúunk vendéglátóinktól, és hazafelé vesszük az irányt. Egész úton a két napban átélt rengeteg élmény jár a fejemben. Öt csillagvizsgálót és két planetáriumot láttunk, és még észlelni is tudtunk – kell-e ennél szebb hétvége?

Sánta Gábor

2014. április

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Április 7.	08:31 UT	első negyed
Április 15.	07:42 UT	telehold
Április 22.	07:52 UT	utolsó negyed
Április 29.	06:14 UT	újhold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap első néhány napján még megkísérélhető felkeresése napkelte előtt a keleti látóhatár közelében. Ezután elvész a Nap fényében, és májusig nem is lesz látható. 26-án felső együttállásban van a Nappal.

Vénusz: A hónap folyamán a keleti ég alján kereshető ragyogó fényű égitestként. Láthatósága kissé romlik. A hónap elején még több mint másfél órával kel a Nap előtt, ez az érték a hónap végére kevesebb, mint egy és negyed órára csökken. Fényessége $-4,4^m$ -ról $-4,2^m$ -ra, átmérője $22,2''$ -ről $17,1''$ -re csökken, fázisa $0,54$ -ről $0,66$ -ra nő.

Mars: Hátráló mozgást végez a Virgo csillagképben. 8-án szembenállásban van a Nappal, egész éjszaka megfigyelhető. Fényessége $-1,3^m$ -ról $-1,5^m$ -ra nő, majd $-1,2^m$ -ra csökken. Látszó mérete szembenálláskor $15,1''$.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Gemini-nben. Az éjszaka első felében látható magasan az esti égen, éjfél után nyugszik. Fényessége $-2,1^m$, átmérője $37''$.

Szaturnusz: Hátráló mozgást végez a Libra csillagképben. Késő este kel, az éjszaka nagy részében a déli égen látható. Fényessége $0,2^m$, átmérője $19''$.

Uránusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 2-án együttállásban van a Nappal.

Neptunusz: Hajnalban kel. A szürkületben kereshető az Aquarius csillagképben, a keleti látóhatár közelében.

Kaposvári Zoltán

A hónap mélyég-objektuma: az NGC 3665

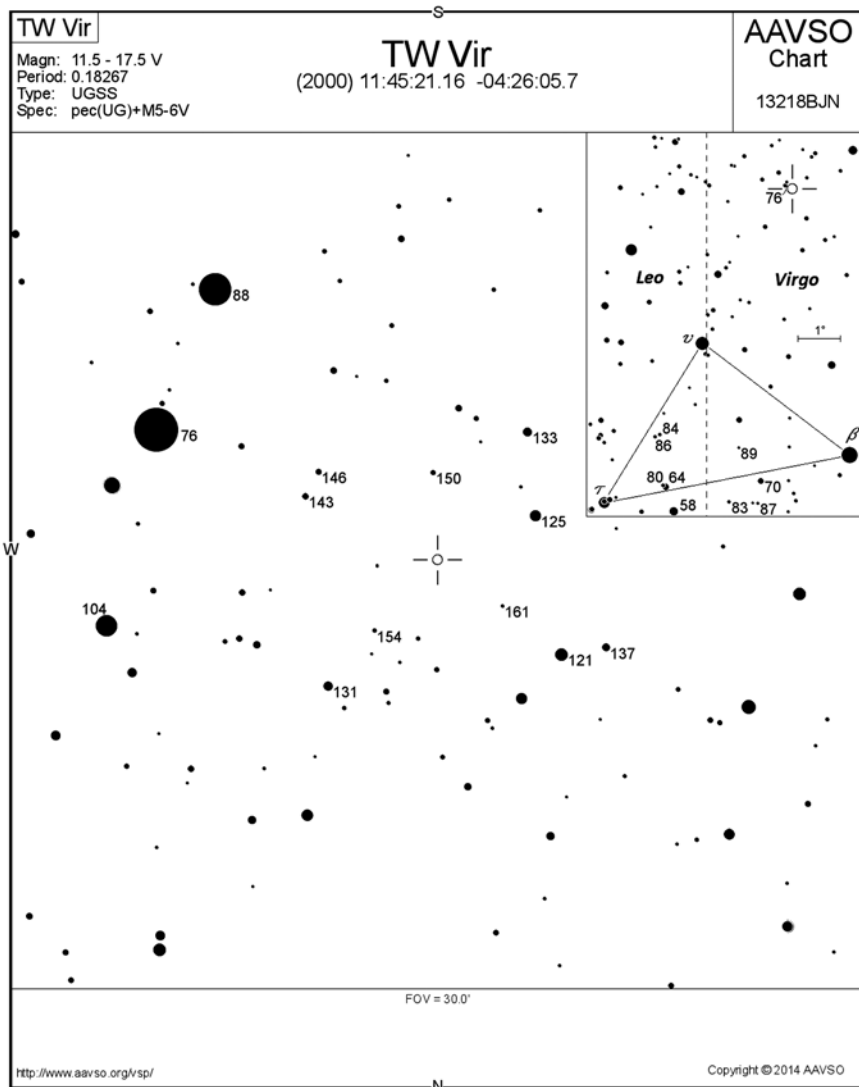
Ebben a hónapban egy hazánkban egyáltalán nem ismert galaxisra hívjuk fel a figyelmet. Az NGC 3665 a Nagy Medve egy kissé kietlen részén, a v Uma-tól majdnem 6 fokkal északra található. A vizuálisan kb. 10 magnitúdós galaxis 5,5 ívperces, így nagyon könnyű figyelni akár óriásbinokulárokkal is. A 70 millió fényévre lévő rendszer igazi érdekessége a magja körül elhelyezkedő sötét porgyűrű, amely 20–30'' átmérőjű. Emiatt 50 típusként katalogizálták, de valójában a gyűrű hajlásszöge más, mint a galaxisé, ha egy lapos korongról lenne szó. Inkább úgy tűnik, mintha egy elliptikus galaxis belsejében lenne a porgyűrű. A galaxis erős rádióforrás, így ezek a tények arra utalnak, hogy a múltban két galaxis ütközött össze, és ennek a folyamatnak a végső mementója a már majdnem teljesen nyugodt elliptikus galaxisban található porsáv. Az észlelőkre vár a feladat, hogy kiderítsék, ez a gyűrű vajon látszik-e nagy távcsövekkel vizuálisan, lefotózható-e amatőr eszközökkel? Várjuk a megfigyeléseket róla!

Sánta Gábor

Mozgalmas április

A tavaszi hónap a bolygó- és kisbolygóészlelők számára igen jól alakul, mivel április 8-án kerül szembenállásba a Mars, a hónap közepén pedig a Ceres és a Vesta ugyanazon a napon, 15-én kerül oppozícióba. Ennek megfelelően az égbolton is rendkívül közel tartózkodnak egymáshoz, ami ígéretes lehetőséget kínál a fotósok számára is. A két égitest azonosítást a Meteor csillagászati évkönyv 2014. évi kötetének 74. oldalán található térkép is segíti.

Mzs

A hónap változócsillaga: a TW Virginis

Ajánlónkban egy meglehetősen elhanyagolt UGSS típusú változó, a TW Vir észlelésére buzdítjuk a „törpenóva-vadászatot” kedvelő amatőröket. Bár a csillag nem túlságosan magas deklinációjú, mégis könnyedén megtalálhatják a QZ Vir-t rendszeresen fel-

kereső észlelők, annak csillagkörnyezetétől kiindulva. A TW Vir maximumai átlagosan 30–40 naponta következnek be, és 12,2–12,8^m-t érnek el, ezért kisebb távcsövekkel is elérhető fényességtartományba esnek. Jóval ritkább szupermaximumai azonban elérhetik a 11,2^m-t is.

Bgb

BEMUTATÓ ÉS KÖZÖSSÉGI CSILLAGVIZSGÁLÓK

Bajai Bemutató Csillagvizsgáló

6500 Baja, Tóth Kálmán u. 19.
www.bajaobs.hu/bbcs

Balaton Csillagvizsgáló

8184 Balatonfűzfő, Sport Centrum
www.balatoncsillagvizsgalo.hu

Bay Zoltán Bemutató Csillagvizsgáló

5700 Gyula, Városerdő
mzi@bay-gyula.hu

Canis Maior Csillagvizsgáló

8800 Nagykanizsa, Zrínyi u. 18.
www.nae.hu

Canis Minor Csillagvizsgáló

8866 Becsehely, Kis-hegy
www.nae.hu

Csepeli Csillagvizsgáló

Csepeli Munkásotthon Művelődési Ház
1215 Budapest, Árpád u. 1.
http://www.csepelcsill.org

Fényi Gyula Csillagvizsgáló

Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium
3523 Miskolc, Fényi Gyula tér 10.
http://users.atw.hu/fenyigyula/

Gaia Csillagda

3556 Kisgyőr, Szőlőkalja u. 8.
http://ronaorzo.csillagpark.hu/

Gedőcz-tetői Csillagvizsgáló

3100 Salgótarján, Gedőczy u. 36.
http://www.csillagvizsgalo.starjan.hu/

Gordon Hopkins Csillagvizsgáló

Kossuth Zsuzsa Szakképző Iskola
2370 Dabas, József A. u. 107.

Győri Egyetemi Bemutató Csillagvizsgáló

Győr, Egyetem tér 1. K3
gyor.mcse.hu

Hármashegyi Csillagda

Debrecen-Nagycsere, Természet Háza
http://zsuzsivasut.hu/termeszt-haza

Haynald Obszervatórium

Szent István Gimnázium
6300 Kalocsa, Hunyadi J. u. 23–25.

Hegyháti Csillagvizsgáló

9915 Hegyhátsál, Fő u. 19.
http://www.observatory.hu/

Jászberényi Csillagvizsgáló

5100 Jászberény, Bercsényi út 1.
http://jaszkonyvtar.hu/csillagda/

Kecskeméti Főiskola Csillagvizsgálója

6000 Kecskemét, Kaszap u. 6-14.
http://kefoportal.kefo.hu/csillagvizsgalo-2

Kiss György Csillagda

5931 Nagyszénás, Ságvári utca 26.
http://www.kgyocsillagda.atw.hu/

Közseg Város Oktató- és Bemutató Csillagvizsgálója

Béri Balogh Ádám Általános Iskola
9730 Közseg, Deák F. u. 6.
www.gae.hu

Kövesligethy Radó Oktató és Bemutató Csillagvizsgáló

9700 Szombathely, Károlyi Gáspár tér 4.
www.gae.hu

Kulin György Bemutató Csillagvizsgáló

Könyves Kálmán Gimnázium
1043 Budapest, Tanoda tér 1.
http://kkgcsillagaszat.hu/

Nyíregyházi Főiskola Csillagvizsgálója

4400 Nyíregyháza,
http://nyicse.uw.hu

Pannon Csillagda

8427 Bakonybél, Szt. Gellért tér 9.
www.csillagda.net

Polaris Csillagvizsgáló

1037 Budapest, Laborc u. 2/c.
polaris.mcse.hu

Posztoczky Károly Bemutató Csillagvizsgáló és Múzeum

2890 Tata, Eötvös u. 19.
http://www.titkom.hu/tatacsillagda.html

Pozsgai János Csillagvizsgáló

Mikoviny Sámuel Általános Iskola
3742 Rudolftelep, József A. u. 43.

Specula

Eszterházy Károly Főiskola
3300 Eger, Eszterházy tér 2.
http://varasztorony.ektf.hu/

Dr. Szabó Gyula Bemutató Csillagvizsgáló

3534 Miskolc, Dorottya u. 1.
http://csillagda.web44.net/

Szegedi Csillagvizsgáló

6726 Szeged, Kertész utca
http://astro.u-szeged.hu/

Tápiómenti Bemutató Csillagvizsgáló

2241 Süllyáp, Régi Úri út
www.sacse.hu

Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló

8000 Székesfehérvár, Fürdősor 3.
http://telapo.datatrans.hu/Telapo/index.htm

TIT Tatabányai Csillagvizsgáló

TISZK Péch Antal telephely
2800 Tatabánya, Széchenyi u. 20.
csmoczik@gmail.com

TIT Uránia Bemutató Csillagvizsgáló

5000 Szolnok, Jubileum tér 5.
www.tit-szolnok.hu

TIT Uránia Csillagvizsgáló

1016 Sánc utca 3/b.
http://www.urania-budapest.hu/

Városi Csillagvizsgáló

6400 Kiskunhalas, Kossuth u. 43.
http://www.csillagvizsgalo.eu

Polaris Csillagvizsgáló ÓBUDA

Az MCSE közösségi csillagvizsgálója, a Polaris változatos programokkal várja az MCSE-tagokat és az érdeklődőket. Címünk: Budapest III., Laborc u. 2/c., <http://polaris.mcse.hu>, tel: (1) 240-7708, 06-70-548-9124. **MCSE-tagok számára programjaink ingyenesek.**

Távcsöves bemutató minden kedden, csütörtökön és szombaton sötétedéstől 22:30-ig. A belépődíj felnőtteknek 600 Ft, diákoknak, pedagógusoknak és nyugdíjasoknak 400 Ft.

Csoportokat (min. 15, max. 30 fő) szerdán és pénteken fogadunk, előzetes egyeztetés alapján.

Keddenként 18 órától MCSE-klub. Tagfelvétel, távcsöves tanácsadás, egyesületi programok megbeszélése.

Szerdánként 17 órától gyermekszakkör 8–12 éveseknek. **Csütörtökönként 18 órától** ifjúsági szakkör 13–19 éveseknek, folyamatos jelentkezéssel. **Észlelőszakkör és tükrörszóló kör** minden korosztály számára (részletes információk honlapunkon olvashatók). A szakköri foglalkozásokon való részvétel feltétele az MCSE-tagság.

Folyamatos tagfelvétel! Az esti bemutató-sok alkalmával – telefonos egyeztetés után napközben is – lehet intézni az MCSE-tagságot.

Polaris Hírlevél: Programjainkról tájékoztatást hírlevelünk, melyre a polaris.mcse.hu bal oldali sávjában található felületen lehet feliratkozni.

Helyi csoportjaink programjaiból

Helyi csoportjaink aktuális programjai megtalálhatók saját honlapjaikon is, a www.mcse.hu „Helyi csoportok” elnevezésű linkgyűjteményében. Programajánlónkban csak az állandó csoportprogramokat tüntetjük fel.

Baja: Péntekenként 18 órától éjfélig foglalkozások a Tóth Kálmán u. 19. sz. alatt.

Dunaújváros: Péntekenként 16:00–18:00 között összejövetelek a Munkás Művelődési Központban.

Eger: Kéthetente szakköri foglalkozás a Lícem Varázstornában (Specula). Információk: egricsillagaszok.swhu.tk

Esztergom: A Technika Házában minden szerdán 18 órakor találkoznak a tagok.

Győr: Péntekenként páros héten napnyugtától bemutató a csillagvizsgálóban (Egyetem tér 1.).

Hajdúböszörmény: Minden hónap utolsó péntekjén 19 órától találkozó a Sillye Gábor Művelődési Központban.

Kaposvár: Minden hónap első péntekjén 18 órakor találkozó a bányai Panoráma Panzióban.

Kiskun Csoport: Az aktuális havi programok a csoport honlapján: kiskun.mcse.hu, tel.: +36-30-248-8447

Kunszentmárton: Összejövetelek minden hónap utolsó szombatján 15 órától a József Attila Könyvtárban (Kossuth L. u. 2.).

Miskolc: Összejövetelek péntekenként 19 órától a Dr. Szabó Gyula Csillagvizsgálóban.

Paks: Összejövetel minden szerdán 18 órától az ESZI egyik osztálytermében, jó idő esetén az udvaron távcsövezés.

Pécs: Minden hétfőn 18 órakor találkoznak a helyi MCSE-tagok a Zsolnay Kulturális Negyed planetáriumának előadótermében.

Szeged: Felvilágosítás Sánta Gábornál, melyeg@mcse.hu, tel.: +36-70-251-4513.

Tata: Foglalkozások péntekenként 18 órától a Posztoczy Károly Csillagvizsgálóban.

Tápiómente: Kiss Szabolcs, e-mail: achilles@freemail.hu

Zalaegerszeg: Felvilágosítás Csizmadia Szilárdnál, tel.: +36-70-283-5752, e-mail: zeta1@freemail.hu